

HUMANISTISCHE DOCUMENTATIEDIENST

OUDEGRACHT 152, UTRECHT

Uitgave van de Stichting Humanistisch Centrum Mens en Wereld

VERSCHIJNT PERIODIEK - ABONNEMENTSPRIJS fl. 3.- PER JAAR

- Postgiro No. 304960 i.n.v. HUMANISTISCH VERBOND te UTRECHT - Telefoon 030-10163

MAART 1958

7e Jaargang, Nr. 3

REDACTIE

Mr. H. SINGER-DEKKER

Burg. Elzenlaan 147

R I J S W I J K - Z.H.

Telefoon 119843

Administratie: Oude Gracht 152 - Utrecht

I N H O U D S O P G A V E .

HUMANISTISCH VERBOND.

Congres	Blz. 39
Jubileum	" 39
Kampleidersconferentie	" 39
Benoeming bezoldigd functionaris	" 39
Reis Dr. van Praag naar Amerika	" 39
Ziekenhuiswerk	" 39/40

HUMANITAS, VERENIGING VOOR MAATSCHAPPELIJK WERK OP
HUMANISTISCHE GRONDSLAG.

Conferentie huisvesting bejaarden	" 40
Een maatschappelijk werkster voor Oost-Friesland	" 41
Comité gerepatrieerdenzorg te Rotterdam	" 41
Conferentie gezinsverzorging	" 41
Conferentie reclassering	" 41

HUMANISTISCHE JONGEREN GEMEENSCHAP.

Conferentie stofdrukken	" 41
Jubel A.V.	" 41
Jeugdnummer Mens en Wereld	" 41

HUMANISTISCHE JEUGD BEWEGING.

Amsterdams lustrum	" 42
Propaganda in Den Haag	" 42
Nieuwe afdeling	" 42
Paaskamp	" 42

STUDENTENVERENIGING OP HUMANISTISCHE GRONDSLAG.

Scholierenkampen	" 42
Novietenkamp	" 42

HUMANISTISCH CENTRUM MENS EN WERELD.

Jaarverslag over 1957.

Onderling contact	" 43
Emigratie	" 43/44
Documentatiedienst	" 44/45
Persconferentie	" 45
Samenwerking met de Pers	" 45
Radiowerk	" 45
H.I.S.O.	" 45/46
Algemeen	" 46

HUMANISTISCH THUISFRONT.

Bestuurssamenstelling	blz. 47
Geestelijke verzorging militairen	" 47

HUMANISTISCHE WERKGEMEENSCHAP IN DE PARTIJ VAN DE ARBEID.

Gemengs nieuws	" 47/48
Radiolezingen voor de VARA	" 48

RADIOLEZINGEN IN MAART EN APRIL.

" 48

REKENSCHAP (Inhoudsopgave).

" 48

INTERNATIONALE LITERATUURLIJST.

" 49

INTERNATIONAAL NIEUWS.

België	" 49/50
Zuid-Afrika	" 50
Frankrijk	" 50
Congres I.A.R.F.	" 50/51
Werkzaamheden van de I.H.E.U.	" 51

VAN ALLE KANTEN.

Reportages, verslagen enz.	" 51
De Almelose kwestie	
Het Parool	" 51
Radiopraatje	" 51/52/53
Mens en Wereld	" 53
Lezingen over het Humanisme	
Dr. van Praag voor de Volksuniversiteit	" 53
Pastoor Van Schalen voor OKO	" 53/54/55
Prof. Tellegen voor Geloof en Wetenschap	" 55/56
Forumgesprekken e.d.	
Ontmoeting op "De Pietersberg"	" 56
Humanisten en Protestanten op "De Horst"	" 57
Discussie Vrijz.Protestanten - Humanisten	" 57
Subsidiekwesties	
K.V.P. over subsidie aan Hum. Verbond	" 57/58
De Linie (ingezonden stuk Dr. van Praag)	" 58

HUMANISTISCH VERBOND.

Congres.

Tijdens het congres, dat dit jaar op 19 en 20 april in Wageningen gehouden wordt, zal tijdens de openbare bijeenkomst op de zondagmorgen door vier leden van het hoofdbestuur een korte toespraak gehouden worden. Achtereenvolgens komen aan het woord Dr. J.P. van Praag "Het is de moeite waard", Mevrouw D. Heroma-Meilink "Een bewoonbare wereld voor onze kinderen", Mr.Dr. H.J. Roethof "Een uitzicht voor jonge mensen" en Prof. Dr. G. Stuiveling "De mens van vandaag maakt de wereld van morgen".

Jubileum.

De gemeenschap Emmen herdacht op 25 februari feestelijk het feit, dat deze gemeenschap 10 jaar bestond. Men heeft de leden om een geschenk gevraagd in de vorm van nieuwe leden, die in deze snel gegroeide gemeente zeker aanwezig zijn.

Kampleidersconferentie.

Teneinde te trachten aan de vraag naar geschoolde kampleiders te voldoen, organiseert de Buitenwerkcommissie een instructie-weekeinde op 26 en 27 april in de jeugdherberg "De Grasheuvel" te Amersfoort. Ook belangstellenden voor dit werk kunnen zich bij deze commissie p/a Centraal Bureau van het Humanistisch Verbond te Utrecht, Oude Gracht 152, aanmelden.

Benoeming.

Het hoofdbestuur benoemde in zijn laatste vergadering de huidige organisatie-secretaris van het Verbond, de heer Th. W. Polet, tot bezoldigd functionaris. Hij zal op 1 april zijn werkzaamheden aanvangen.

Een invitatie uit Amerika.

De Voorzitter van het Humanistisch Verbond, Dr. J.P. van Praag zal eind april naar Amerika vertrekken, op uitnodiging van de American Ethical Union, om lezingen te houden en besprekingen te voeren in New-York, Washington, Philadelphia, St. Louis, Chicago, Cleveland en Boston. Dr. van Praag zal waarschijnlijk ook het hoofdkantoor van de American Humanist Association te Yellow Springs bezoeken. Hij zal ongeveer een maand weg blijven.

Ziekenhuiswerk.

Wat houdt het ziekenhuiswerk van het Humanistisch Verbond eigenlijk in? Een tijdje geleden werd daarover iets gepubliceerd in "De Stemvork" (het blad voor de sprekers in het Verbond, dat inmiddels is opgegaan in het blad "Kader"). Dat stukje nemen wij hieronder voor U over.

" Men zou bijna kunnen zeggen dat met deze vorm van praktisch "humanisme het eerst en het gemakkelijkst in een gemeenschap kan worden begonnen. Leden, die hieraan mee willen werken, vooral "vrouwelijke, zijn meestal wel te vinden. Weet men dan ook toegang "tot het ziekenhuis te verkrijgen om de buitenkerkelijke patiënten "te bezoeken, dan kan men al gauw met een groepje werkers starten.

" Het werk is wisselend van zwaarte. Het stelt vrij hoge "eisen aan accuratesse en getrouwheid; ook moet men goed "kunnen luisteren. Niet altijd worden aan het gesprek hoge "eisen gesteld; het betoon van echte belangstelling, het "blijk van medeleven, de eenvoudige handreiking en het gedul-"dig luisterend oor, zijn bij elkaar al heel wat voor iemand "die met twijfels en eenzaamheid in een ziekenhuiszaal ligt "te worstelen. Maar soms komen ineens de moeilijke vragen van "ziekte en dood wel te voorschijn en kan de ziekenbezoekster "(ker) voor moeilijke opdrachten staan.

" Er rijzen toch eigenlijk altijd vrij veel vragen; om deze "min of meer op te vangen worden in vele plaatsen cursussen "voor deze ziekenbezoekers gehouden, waar men veelal de door "het Verbond uitgegeven brochure "Geestelijke Verzorging op "Humanistische Grondslag" met elkaar behandelt.

" Het verkrijgen van toegang tot de ziekenhuizen vormt ei-"genlijk in vele gemeenschappen nog de grote moeilijkheid. In "een enkele plaats verstrekt men de namen van de opgenomen "buitenkerkelijke patiënten; in sommige andere vraagt men de "patiënt bij het binnenkomen, wanneer hij "geen godsdienst" "opgeeft, of hij bezoek wil hebben van het Humanistisch Ver-"bond. Maar meestal staat men bezoek alléén toe bij patiënten die er uit zichzelf om vragen, en het is duidelijk dat dat er "in het huidige stadium nog maar weinigen zijn.

" In een twintigtal gemeenschappen wordt thans ziekenbe-"zoek door leden van het Verbond verricht; in totaal door on-"geveer 50 à 60 medewerkers (ook een aantal sanatoria in het "Gooi wordt regelmatig bezocht).

-0-

HUMANITAS

Ver.v.Maatsch.Werk op Hum.Grondslag.

Conferentie Huisvesting Bejaarden.

Op 1 februari j.l. werd te Utrecht een conferentie gehouden met als onderwerp: "Huisvesting en verzorging van bejaarden". Ongeveer 70 personen namen aan die conferentie deel. Tezamen vertegenwoordigden zij 27 afdelingen van Humanitas.

De conferentie stond onder leiding van de voorzitter van de landelijke sectie Bejaardenwerk, Mr. H. Boasson. Sprekers waren Mr. Dr. J. In 't Veld, oud-minister van Volkshuisvesting en Wederopbouw, en J.W. van Borselen, chef van de afdeling Bejaardenhuisvesting van de Centrale Directie van de Wederopbouw en Volkshuisvesting.

De Heer In 't Veld legde er de nadruk op dat het noodzakelijk is eigen tehuizen voor buitenkerkelijke bejaarden te bouwen, aangezien deze nog lang niet toekomen aan een plaatsruimte welke overeenkomt met het percentage dat de buitenkerkelijken van ons volk uitmaken.

De Heer van Borselen behandelde enige financieel-economische en bouwtechnische aspecten van de bouw van bejaardentehuizen en woningen.

Deze zeer geanimeerde conferentie doet alweer verlangen naar de volgende bijeenkomst, die waarschijnlijk in het najaar zal worden gehouden en vermoedelijk besteed zal worden aan de bestudering van de verzorging van bejaarden zoals het ontspanningswerk e.d.

HUMANISTISCHE JEUGD BEWEGING.

De H.J.B. deelt ons het volgende mede:

Het winterprogramma van de H.J.B. loopt op z'n laatste benen. In de meeste afdelingen is men al bezig een aantrekkelijk lente-programma in elkaar te zetten, zodat na het landelijk Paaskamp de activiteit in de afdelingen niet behoeft te verflauwen.

Amsterdams Lustrum.

Twee afdelingen staan deze maand extra in het middelpunt van onze belangstelling: Amsterdam hoopt op 29 maart zijn eerste lustrum te vieren. De Amsterdammers uiten hun vreugde over dit heugelijke feit tijdens een gemeenschappelijke Chinese maaltijd en tijdens een hoogst bonte avond. Voor dit lustrum is een speciaal cabaret-programma in elkaar gezet. In het Paaskamp hopen ook de andere H.J.B.-ers hiervan te genieten.

Propaganda in Den Haag.

Verder gaat onze aandacht uit naar Den Haag. De leden daar zijn van mening, dat er best een beetje meer leven in de Haagse brouwerij kan komen en daarom organiseerden ze een propaganda-avond, welke op 23 maart plaats had. Een speciale propagandafolder werd gestencild en op de scholen verspreid; in de Haagse dagbladen waren aankondigingen van deze avond te lezen. We hopen van harte, dat deze avond een succes geworden is.

Nieuwe afdeling.

Dan rest ons van de afdelingen nog onze benjamin Utrecht te noemen. Ruim één maand oud, telt deze afdeling 15 leden. Voorwaar geen slecht begin.

Paaskamp.

En dan stevenen we nu af op ons Paaskamp, dat op 5, 6 en 7 april in Hierden bij Harderwijk gehouden zal worden. Verblijfplaats: Vacantiecentrum "De Woudstee". We verwachten ruim 70 deelnemers. In het volgende nummer hopen we U een verslagje van dit evenement te geven.

-0-

STUDENTEN VERENIGING OP HUMANISTISCHE GRONDSLAG.

Scholierenkampen.

De S.V.H.G. organiseert deze zomer evenals andere jaren, kampen voor middelbare scholieren. Van 26 juli tot 3 augustus te Malmedy (België) voor middelbare scholieren van 15 tot 19 jaar en van 19 tot 26 augustus te Vorden voor middelbare scholieren van 12 tot 15 jaar.

Novietenkamp.

Nieuw is, dat de S.V.H.G. dit jaar ook een kamp organiseert voor hen, die met september gaan studeren. Om hen voor te bereiden op en in te lichten over het studentenleven.

-0-

HUMANISTISCH CENTRUM MENS EN WERELD.

Jaarverslag over 1957.

Onderling kontakt.

Volgens de in het vorige verslag uitgesproken verwachting, vond in 1957, en wel op 16 maart te Amsterdam een voorjaarskonferentie plaats. Onderwerp van de konferentie vormde een der specifieke activiteiten van het Centrum, en wel het Humanistisch Instituut voor Sociaal Onderzoek. Inleiders waren Prof.Dr T.T.ten Have, directeur van het instituut en E.Vercrujsse, soc.drs., medewerker. De eerste belichtte, na aanvankelijk plaats en activiteiten van het H.I.S.O. besproken te hebben, het nut van sociaal onderzoek voor de humanistische organisaties, bezien van sociaal-psychologische en sociaal-paedagogische zijde. De heer Vercrujsse onderstreepte dit nut met een beschouwing van sociologische kant.

De konferentie werd bezocht door 38 vertegenwoordigers van zes verschillende organisaties, gasten en enkele vertegenwoordigers van de pers. De gedachtenwisseling na de inleiding was levendig. In het algemeen was de konferentie, waarop de voorzitter nog in vogelvlucht het werk van het Humanistisch Centrum besprak, geslaagd te noemen.

Ter verbetering van de kontakten en ter verbetering van het inzicht van de directeur in het werk van de aangesloten organisaties, is aan deze verzocht de directeur eens uit te nodigen voor een bestuursvergadering. Helaas konden door ziekte van de directeur nog maar enkele van deze oriënterende kennismakingen doorgaan. De indruk bestaat dat het leerzaam is voor de directeur om de problemen van elk der zeven samenstellende delen in eigen kring mee te beleven. Bovendien kunnen de besturen zich dan ook enigszins een idee vormen van de functie en de persoon van de directeur. Mogelijk kan in het komende jaar de kring verder worden rondgegaan.

Emigratie.

Het afgelopen jaar heeft van de specifieke werkzaamheden, de emigratie het meeste de aandacht gehad. Was de emigratiecommissie aan het einde van het vorige jaar min of meer aan het zoeken naar de gewenste vorm van samenwerking met de Algemene Emigratie Centrale, in de verslagperiode is een goed en intensief kontakt gegroeid. De commissie heeft zich gerealiseerd, dat een medewerking binnen A.E.C.-verband gewenste kontakten met buitenkerkelijke emigranten kon brengen. Het min of meer ongrijpbare van het losse kontakt met de enkele emigrant, die zijn weg vond naar de commissie, werd ineens tot een concreet medewerken aan voorlichting van groepen A.E.C. emigranten.

Mede dank zij aandringen van de commissie was de A.E.C. er n.l. toe overgegaan zich meer dan voorheen te bezinnen op het kontakt met de emigrant als mens, als individu. Daaruit werd het plan geboren om voor kleine groepen emigranten weekends te beleggen, waarin over diverse

aspecten van de emigratie in kleine groepjes en zelfs van mens tot mens kon worden gesproken. Als onderdeel van het programma van die weekends werd voorlichting van bij de A.E.C. aangesloten leden-organisaties opgenomen.

De commissie, die meende dat hier een nuttige gelegenheid geboden werd om daadwerkelijk met de emigrant (die zulks zou wensen) te spreken, heeft aan alle vier weekends welke door de A.E.C. in 1957 werden georganiseerd, medewerking verleend. Zij was zo gelukkig telkens een beroep te kunnen doen op mejuffrouw M.ter Heege te Amsterdam en op D.d'Angremond te Amstelveen. Mejuffrouw ter Heege (bestuurslid van de H.W.G.) heeft jaren lang deel uitgemaakt van de provinciale adviescommissie voor vrouwelijke emigranten, welke het Nederlands Vrouwencomité heeft opgericht.

d'Angremond (centraal geestelijk raadsman van het Humanistisch Verbond) bleek een goede voorlichter over al hetgeen de niet-kerkelijke emigrant in zijn nieuwe vaderland op geestelijk gebied zal vinden. Dit team, dat gaandeweg ook op elkaar ingespeeld raakte, vertegenwoordigde de voorlichting van humanistische zijde op een wijze, die ook bij de stafleden van de A.E.C. waardering ontmoette. Zij werden een onmisbaar onderdeel van de weekends, afwisselend vergezeld door A.V.Dahler, vertegenwoordiger van de commissie in het bestuur van de A.E.C. en de directeur die in dat bestuur als plaatsvervanger voor Dahler optreedt.

Gelijk zich laat horen, diende op de eerste weekends de juiste vorm voor deze voorlichting en die van de zijde van de Hervormde Emigratie Commissie nog gevonden te worden. Gaandeweg is in onderling overleg een vorm voor de gesprekken gevonden, welke zowel voor de humanistische als de hervormde voorlichter bevredigend was, terwijl duidelijk het overkoepelende karakter van de A.E.C. tevens tot uiting kwam.

Mejuffrouw ter Heege werd ook op een andere wijze meer betrokken bij het werk van de emigratiecommissie. Zij zal n.l. in de toekomst de contacten met onze buitenlandse briefschrijvers gaan verzorgen. De samenstelling der commissie onderging verdere wijziging doordat mejuffrouw Mr ten Broecke Hoekstra zich in verband met haar benoeming tot lid van de Tweede Kamer terugtrok. Mevrouw H.A.Polak-Schwarz, die in de commissie zitting had namens het Humanistisch Verbond i.v.m. haar secretariaat van de International Humanist and Ethical Union, trok zich eveneens terug, nu zij dat secretariaat neerlegde. Tenslotte kondigde de voorzitter C.M.Swiebel juist tegen het einde van 1957 aan dan hij zich eveneens zou moeten terugtrekken. Op het moment van het schrijven van dit verslag is nog niet zeker wie de open gevallen plaatsen zullen bezetten, zij het dat mevrouw A.C.Terpstra-Heinrich de huidige secretaresse van de I.H.E.U. vermoedelijk de plaats van mevrouw Polak zal innemen.

Aan al deze scheidende commissieleden zij hier dank gebracht voor al hetgeen zij voor het emigratiewerk van het Humanistisch Centrum in hun vrije tijd bereid bleken te doen.

Documentatiedienst.

In het jaar 1957 verschenen 9 nummers van het Documentatieblad. De opzet van het blad bleef hetzelfde als de vorige jaren. In samenwerking met de secretaresse van de International Humanist and Ethical Union (I.H.E.U.) werd getracht meer inhoud te geven aan de rubriek Internationaal Nieuws. Deze rubriek vond in 1957 nog niet haar definitieve vorm.

Zeker is dat het Internationale Nieuws voor het Documentatieblad van grote waarde is, aangezien hetgeen hier wordt medegedeeld op geen andere wijze in ons land bekend gemaakt wordt. Herhaaldelijk bleek dan ook dat ook buitenstaanders voor deze rubriek grote belangstelling hadden. Aan een verdere uitbouw van de rubriek wordt gewerkt.

De samenwerking met de verschillende humanistische organisaties was prettig. Herhaaldelijk bleek, uit reacties op de inhoud van het blad en spontane toezending van krantenknipsels, dat de Documentatiedienst zich in de humanistische wereld een plaats heeft veroverd.

Trouwens ook daarbuiten bleek het documentatieblad gelezen te worden. Meer dan eens konden wij, kort na het verschijnen van het blad, constateren dat de dagbladpers berichten had overgenomen.

Persconferentie.

Op 17 juli 1957 belegde het Humanistisch Verbond een persconferentie in Hotel Central in Den Haag, teneinde de pers voor te lichten omtrent de betekenis van het Congres van de I.H.E.U., dat eind juli 1957 in Londen zou worden gehouden. De grote dagbladen waren allen vertegenwoordigd, evenals het Algemeen Nederlands Persbureau en de Grote Provinciale Dagbladpers.

Behalve de I.H.E.U. kwamen ook nog enkele problemen en aspecten van het Humanisme in Nederland ter sprake. Speciaal de discriminatie van buitenkerkelijken bij de geestelijke verzorging, meer in het bijzonder t.o.v. de gedetineerden, werd belicht.

Tenminste 17 dagbladen hebben van deze persconferentie en wat daar werd medegedeeld, melding gemaakt.

Samenwerking met de Pers.

De samenwerking met de pers was steeds bijzonder aangenaam. Bij alle belangrijke gelegenheden, zoals congressen, landdagen enz. werd de pers uitgenodigd en zij heeft daarbij steeds van haar belangstelling blijk gegeven. Ook afgezien van het feitelijk nieuws is in de pers, vooral in de levensbeschouwelijk anders georiënteerde bladen, aandacht geschonken aan het Humanistisch Verbond, vaak in de vorm van artikelen en beschouwingen van polemische aard.

Wij vermelden hier nog in het bijzonder de zeer uitvoerige verslagen van het Congres van de I.H.E.U., welke zijn verschenen in de Zuidelijke Katholieke Dagbladpers.

Radiowerk.

Ook in 1957 verzorgde de Pers- en Documentatiedienst het nieuwspraatje in de humanistische uitzendingen van de Radio Wereldomroep. De tekst werd telkens praktisch ongewijzigd overgenomen.

H.I.S.O.

De afwijzing op de subsidie-aanvraag aan Z.W.O., waarover in het vorige verslag werd gerapporteerd, was slechts in staat het bestuur tot vergrote activiteit aan te sporen. Het bleek dat Z.W.O. een onderzoek als door het H.I.S.O. geprojecteerd, van zo groot en veelomvattend belang achtte, dat medewerking door anders denkenden wenselijk werd geacht. Men meende voorts dat het project te groot zou zijn voor ons instituut voor sociaal onderzoek.

De daarop gelegde verbandingen o.a. met personen verbonden aan of betrokken bij andere sociologische instituten leidden er mede toe dat in het project enige veranderingen werden aangebracht. Hoewel aan het einde van deze verslagperiode bleek dat Z.W.O. ook nu nog niet tot de gevraagde subsidieverlening had kunnen besluiten, werd niettemin bericht ontvangen dat men belangstelling had voor dit project. Een uitnodiging werd gericht aan de directeur van het H.I.S.O., prof. ten Have, om met het Z.W.O. nader overleg te plegen over bepaalde punten. Zolang dit overleg nog niet heeft geleid tot verduidelijking van de moeilijkheden, kan nog weinig verder worden bericht. Het mag waarschijnlijk worden geacht, dat dit overleg tot resultaten zal leiden. Het H.I.S.O. ondervond overigens dat de veel besproken bestedingsbeperking zich ook op zijn terrein deed voelen. Enkele geprojecteerde sociale onderzoeken werden voorlopig in de ijskast geplaatst of geheel vergeten bij gebrek aan middelen bij de opdrachtgevers. De drie in het vorige verslag genoemde onderzoeken in eigen kring (resp. voor Humanitas en het Humanistisch Verbond) werden inmiddels afgesloten.

Algemeen. De scheidende administrateur van het Humanistisch Verbond, F.v.d.Berkhof verliet ook het bestuur van het Humanistisch Centrum. Zijn plaats wordt ingenomen door W.C.Koppenberg. Mede in verband met de jaarlijkse wisseling tussen de beide voorzitters, zag het bestuur er tegen het einde van 1957 als volgt uit:

Mr B.van der Waerden (Humanitas) voorzitter	)	
Dr J.P.van Praag (Humanistisch Verbond) tweede voorzitter	)	dagelijks
Mej.M.Dijkstra (Humanitas) secretaresse	)	bestuur
W.C.Koppenberg (Humanistisch Verbond) penningmeester	)	

Mevrouw D.Heroma-Meilink (Bureaux voor Levens- en Gezinsmoeilijkheden)
Mr M.Knap (Weezenkas en A.H.Gerhard Stichting)
Dr E.Nordlohne (Humanistisch Thuisfront)
H.van Woudenberg (H.W.G.)
Mr M.G.Rood (directeur)
Mevrouw Mr H.Singer-Dekker (pers- en documentatiedienst)

HUMANISTISCH THUISFRONT.

Bestuurssamenstelling.

Gedurende de laatste tijd zijn enige plaatsen opgevallen in het bestuur van het Thuisfront. De Heer Dr. Scholten is overleden en Mevrouw L. Simonis, en de Heren J. Boetje, P. Wesselink en A. van Mook zijn afgetreten. De opgevallen plaatsen zijn ten dele door anderen ingenomen. Een verdere aanvulling van het bestuur kan nog worden verwacht.

Hieronder laten wij de namen van de bestuursleden volgen. De met X gemerkte namen zijn van hen die kort geleden in het Bestuur hebben zitting genomen.

Voorzitter E.A. Vermeer

Secretaris Dr. E. Nordlohne

Penningmeester C.J. Klinkenberg

Leden: Mevrouw A. Stork-Luberti, C. Cabout^X, T.v. Dool, G.C. van Gorcum,

W. van Halm, Drs. J. Koopman^X, H.J.J. Lips, S. Naarden, Dr.J.P. van Praag,

J. Schuitemoeder^X, C.M. Swiebel en C.v.d. Waerden.

Geestelijke verzorging militairen.

In de rubriek van deze naam, welke is opgenomen in het orgaan "Kader" van het Humanistisch Verbond, wijdt H.J.J. Lips een reeks beschouwingen aan een artikel, dat is opgenomen in G.3, het tijdschrift van het R.K. Thuisfront. Het artikel in G.3 gaat over het gebruik van voorbehoedmiddelen.

De Heer Lips heeft in 1957, op uitnodiging van de redactie van G.3 zelf, al eens in dit blad geschreven. Er vindt dus een vergaande uitwisseling van gedachten plaats tussen R.K. en Humanistisch Thuisfront.

-o-

HUMANISTISCHE WERKGEMEENSCHAP IN DE PARTIJ VAN DE ARBEID.

Van de zijde van de H.W.G. deelt men ons mede:

Gemengd nieuws.

Amersfoort.

Hier sprak Ir. H. Vos op 13 maart over het vraagstuk van de kern-energie, van menselijk en politiek standpunt uit gezien.

Bussum.

Uit de hoofdbesturen der drie werkgemeenschappen was 19 februari een "forum" gevormd, bestaande uit de Heren J. Reehorst, Dr. W.H. Vermooten en H. van Woudenberg.

Tal van problemen werden aan dit forum voorgelegd,

Een geslaagde bijeenkomst!

Den Haag.

"Huwelijk en Gezin" was 28 februari het onderwerp, dat door vertegenwoordigers der drie werkgemeenschappen (Mevr. v.d. Ploeg-Ploeg, Mr. F. Daams en Dr. A. Hijmans) werd besproken.

Utrecht

liet 3 maart "De betekenis der werkgemeenschappen uiteenzetten door de Heren H. van Es, Drs. J.S. van Hessen en N. Stufkens.

Tilburg.

Hier sprak 9 februari de secretaris der H.W.G., de Heer H. van Wou-
denberg, over de doelstellingen van de Humanistische Werkgemeenschap.

Radiolezingen H.W.G.

De H.W.G. heeft, evenals de andere werkgemeenschappen in de P.v.d.A.on-
geveer eenmaal in de 4 weken een uitzending van een kwartier voor de VARA.
Deze uitzending heeft plaats op een woensdag van 7.10 tot 7.25 uur. Meest-
al spreekt dan de Heer Mensink. De tekst van zijn praatje wordt dan later op-
genomen in het maandblad van de H.W.G. "Vernieuwing".

Op 22 januari j.l. was de titel van het praatje : "Is eenheid in ver-
scheidenheid te duur betaald?". Op 19 februari luidde de titel : "Wel of
niet naar de maan?" en op 19 maart : "Langs nieuwe wegen". Het praatje van
22 januari vindt U gepubliceerd in "Vernieuwing" van maart 1958.

-o-

RADIOLEZINGEN.

30 maart : (VARA)	Dr. J.C. Brandt
Corstius	over: "Ook Uw stem werd geteld".
6 april : (VARA)	Dr. J.P. van Praag "	: "Humanisme voor jonge mensen".
13 april : (VARA)	Mr.H.B.J.Waslander "	: "Van denken veranderen".
14 april : (AVRO)	Dr. L. van Gelder "	: "De opvoeding in de school".
20 april : (VARA)	nog niet bekend	
27 april : (VARA)	E. Hommes "	: "Wereld van morgen voor de jonge
humanist".

-o-

REKENSCHAP.

Nummer 1 - 1958 - vijfde jaargang van Rekenschap kwam zo juist van de
pers. De inhoud vermelden wij hieronder:

H. Bongers	over :	"Over de onkerkelijkheid in Nederland".
Libbe van der Wal	" :	" Zaligheid en nut van het algemeen".
H. Singer-Dekker	" :	"De positie van de vrouw in de samenleving".
H.H.J. de Leeuwe	" :	"Een inleiding tot de studie der toneelge-
schiedenis".
Dr. R. Fletcher	" :	"De Godsdienst in de moderne samenleving"
(vert. J.C. v. Berckel).

-o-

INTERNATIONALE LITERATUURLIJST.

THE RADICAL HUMANIST (INDIA)

Jan. 19th - 1958

Jan. 25th - 1958

THE HUMANIST (ENGLAND)

March - 1958

THE HUMANIST (AMERICA)

Nr. 1 - 1958

"

NEWS AND NOTES

March - 1958

THE MONTHLY RECORD

March - 1958

" - 1958

DIE FREIGEISTIGE AKTION

Thomas P. Whitney

The Humanist challenge in East and West.

J.B.H. Wadia

A Humanist per Excellence.

Merle Tolfree

Cornce's Religion of Humanity.

Kai Nielsen

Religion and the modern Predicament.

A. Kent MacDougall

Euthanasia - Murderer Mercy?

H.J. Blackham

A programme for the Humanist Movement.

V.V. Alexander

Religion and the Secular State in India.

Allan Flanders

Work - The neglected Social Problem.

Dr. Franz Koebner

Ernst Haeckel.

-o-

INTERNATIONAAL NIEUWS.

B e l g i ë.

Op vrijdag 21 maart j.l. is in Brussel de Belgische Vereniging voor Maatschappelijk Werk op Humanistische Grondslag, Humanitas opgericht.

De bijeenkomst had plaats in een zaaltje van het Brusselse Stadhuis. Er waren 80 aanwezigen, voor het merendeel leden van het Belgische Humanistisch Verbond, met hun introducés. De voertaal was Vlaams.

Peter en Meter (zoals de Belgen hen betitelden) waren Mr. Dr. J. In 't Veld, Voorzitter van de Nederlandse Vereniging Humanitas en Mejuffrouw M. Dijkstra, Directrice van het Centraal Bureau van de Nederlandse Vereniging. Zij hielden een inleiding over maatschappelijk werk onder buitenkerkelijken.

De bijeenkomst werd opgeluisterd door muziek van Beethoven en Mozart.

De Belgische Humanitas zal starten met een adviesbureau te Brussel, waar een arts (een bekende figuur uit de wereld van de sociale verzekering) en een maatschappelijk werkster zitting zullen houden.

===

Zuid-Afrika.

Voor ons ligt "Rationalist", een gestencild blad van de Rationalist Association of Johannesburg. Een kleine groep humanisten, niet meer dan ongeveer 50 mensen, die niettemin als groep een bijzondere betekenis heeft. Een groep die fel anti-apartheid is en die zich van haar taak terdege bewust blijkt te zijn. Dat blijkt uit een verslag, opgenomen in "Rationalist" van januari 1958, van de multi-raciale conferentie, welke heeft plaats gehad te Johannesburg van 3 tot 5 december 1957.

Alle Zuid-Afrikaanse rassen, vele godsdiensten en de meest uiteenlopende politieke richtingen waren hier vertegenwoordigd, zo vertelt de verslaggever. In beginsel waren allen het er over eens, dat de apartheids-politiek onjuist is. Maar over de consequenties van deze opvatting bleek men nogal van mening te verschillen.

Een lid van de Humanistische groepering had in de studiegroep waarvan hij op de conferentie deel uitmaakte, voorgesteld dat alle kerken, die zich beroepen op de broederschap der mensen, zouden toestaan en bevorderen dat blanken en kleurlingen tezamen op de bijeenkomsten zouden verschijnen. Maar dat voorstel bleek onder de verschillende kerkelijke vertegenwoordigers nogal wat bezwaar te ontmoeten. "Wat" riepen enkelen uit "moeten wij dan onze blanke aanhangers van ons verwijderen?". De verslaggever in de "Rationalist" bekritiseert deze houding en komt tot de slotsom, dat vele christenen in Zuid-Afrika en ook de kerken zelf, niet in praktijk brengen wat ze belijden maar eerder de zaak omdraaien en datgene wat zij in praktijk wensen te brengen, tot hun belijdenis maken.

====

Frankrijk.

In het septembernummer van "Humanisme", het blad van de Fédération Humaniste Française, vertelt de voorzitter van de Federatie, J. Cotereau, iets van zijn indrukken van het Londense Congres van de IHEU, dat hij heeft bijgewoond. Zoals men weet is de Fédération onlangs tot de IHEU toegelaten. Hij drukt zijn grote vreugde er over uit, dat Frankrijk op dit Congres vertegenwoordigd kon zijn en dat zijn land door de vertegenwoordigers van vele landen op het Congres nog altijd wordt gezien als de bakermat van het humanisme, het land van Voltaire, Victor Hugo en Jaurès. De president van de Fédération Humaniste Française belijdt in dit verslag zijn geloof in de taak van Frankrijk, waar men zoals hij zegt "het Humanisme in het bloed heeft", opnieuw een belangrijke pleitbezorger te worden voor het Humanisme in de wereld.

====

I.A.R.F. gaat congresseren.

De I.A.R.F. (International Association for liberal Christianity and religious freedom) houdt van 9 - 13 augustus haar 16e congres in Chicago.

De I.A.R.F. staat tamelijk dicht bij het Humanisme. Dit geldt overigens nog meer voor de Amerikaanse groeperingen dan voor de Europese. Vele Amerikaanse Humanisten zijn uit de Religion Liberals voortgekomen.

Voor Nederland is de Centrale Commissie voor het Vrijzinnig Protestantisme in Nederland lid van de I.A.R.F.

De IHEU zal naar dit congres een waarnemer zenden.

===

Werkzaamheden van de IHEU.

Bij de IHEU is een internationale correspondentie tussen Humanisten in voorbereiding en een plan om op allerlei plaatsen in de wereld de bibliotheken te voorzien van Humanistische literatuur.

=====

VAN ALLE KANTEN.

Reportages, verslagen enz.

In de rubriek "Nieuws" uit de tijdschriften van Het Parool van 6 maart 1958 noemt Johan Winkler ook "Rekenschap". Hij schrijft hierover:

" In het januari-nummer van "Rekenschap" (orgaan van het Humanistisch Verbond) kunt U de volledige tekst aantreffen van een "speech, door Mr.H.B.J. Waslander op een humanistische landdag "over "Godsdienstonderwijs en geestelijke vorming" gehouden (uit "welke speech o.m. blijkt, dat de humanist Waslander op zin en "betekenis van bijbelkennis en bijbelonderricht een vaak veel die- "pere kijk heeft dan menige christen)....".

-o-

De Almeloze kwestie.

In Het Parool van 21 februari 1958 verscheen het volgende bericht:

"Almeloze Raad passeert humanist bij benoeming gemeentesecretaris.

" De Almeloze gemeenteraad benoemde gisteravond Mr. E. Breder-veld. loco-secretaris van de gemeente Leiden, tot gemeente-secretaris van Almelo. Op de aanbeveling van het college van B. "en W. kwam de benoemde als nummer twee voor. Nummer één was de "Heer C.P. van der Klooster, administrateur bij de provinciale "griffie in Zwolle.

" Aan de benoeming was een besloten vergadering voorafgegaan, "na opening waarvan de Heer M.H. Scholten (P.v.d.A.) zei de be-noeming, die in een stemverhouding 14 - 11 in het voordeel van "nummer twee van de voordracht uitviel, te betreuren. Het heeft "er veel van, aldus deze spreker, dat dit resultaat uit de bus "is gekomen omdat nummer één van de aanbeveling een geestelijke "stroming is toegedaan, die een gedeelte van de raadsleden niet "welgevallig is. De Heer van der Klooster is lid van het Humanis-tisch Verbond. De benoemde is diaken van de gereformeerde kerk."

De Voorzitter van het Humanistisch Verbond, Dr.J.P. van Praag heeft op dit bericht gereageerd in zijn praatje voor de VARA van zondag 2 maart. Hij zei:

" Ik weet niet wat U daarvan zegt. Ik ben geneigd te zeggen: "Eindelijk". Want wij wisten allang, dat er hier en daar machten "zijn, die proberen humanisten te weren. Alleen, dat gebeurt

"meestal helemaal in stilte, zonder dat er een haan naar
"kraait, zagezegd. En hier is het nu eens eindelijk een
"keer gebleken. Natuurlijk, men kan zeggen: gebleken? er
"is niets gebleken. De woordvoerder van de P.v.d.A. heeft
"alleen gezegd de benoeming zoals deze plaats gevonden
"heeft, te betreuren omdat het er veel van heeft dat num-
"mer één niet benoemd is vanwege zijn humanistische over-
"tuiging. Dat is geen bewijs. Zeker niet. Maar het is wel
"heel toevallig. En ik zou wel eens willen weten wat er
"anders aan nummer één mankeerde, als het niet zijn huma-
"nisme was. Volgens B. en W. was hij in elk geval de ge-
"schikste kandidaat.

" Nee, hier durf ik wel te zeggen dat de Almeloëse raad
"met artikel 5 van onze grondwet als een vodge vuil papier
"heeft ongesprongen. Hij heeft gezegd: Ieder Nederlander is
"tot elke landsbediening benoembaar, maar dat geldt niet
"voor humanisten. De humanisten denken wel eens dat zij lang-
"zamerhand erkend worden als een groep ernstige, verantwoor-
"delijke en hardwerkende Nederlanders. Maar dat is een ver-
"gissing. Zij zijn voor ons toch maar een soort tweede-rangs
"burgers, die men vooral goed moet laten voelen, dat ze
"niet meetellen, zolang wij in staat zijn geestelijke stromin-
"gen met onze politieke macht klein te houden. Dat heeft de
"Almeloëse raad stilzwijgend gezegd.

" Zeker, zo achter de hand fluistert men er dan meestal
"nog wel wat bij. Men zegt dan bijvoorbeeld dat men van een
"humanist vreest, dat hij niet soepel met andersdenkenden zal
"kunnen omgaan. Alsof een humanist niet zou weten dat hij als
"ambtenaar een dienaar is van de gehele bevolking. En daar
"komt dan nog bij dat juist zijn opvatting bij uitstek meebrengt
"andersdenkenden in hun overtuiging te respecteren. Dat doet
"hij ook en dat is nu juist iets wat van katholieken en protes-
"tanten lang niet altijd gezegd kan worden. Hier speelt ook de
"dwaze gedachte een rol dat humanisten in dit opzicht minder
"verdraagzaam zouden zijn dan niet-humanistische buiten-kerke-
"lijken. Maar daar is nimmer iets van gebleken. Allicht niet,
"want wie zelf een positieve levensovertuiging heeft, weet
"juist daardoor wat overtuiging of geloof voor andersdenken-
"den te betekenen heeft.

" Het is natuurlijk mooi dat mensen als professor Kramer,
"professor Van Ruler, professor Bavink, professor Pompe, pro-
"fessor Tellegen, professor Weterman, om een paar zeer voor-
"aanstaanden te noemen met eerbiediging over het moderne huma-
"nisme denken en spreken. Dat betekent dat over een of twee
"generaties ook de mindere goden wel langzamerhand zullen gaan
"begrijpen waarom het eigenlijk gaat. Maar intussen wordt een
"voortreffelijk, een bescheiden man, die daadwerkelijk bewezen
"heeft zijn medemensen met wijsheid te kunnen bijstaan, in Almelo
"buiten de deur gezet. Deze dorpspolitiek is een klap in het
"gezicht van de humanisten en buitenkerkelijken. Ook U, hoort
"blijkbaar tot dat slag Nederlanders, dat men in Almelo en elders
"liever niet op verantwoordelijke posten ziet, ook al horen mi-
"nistern, kamerleden, gedeputeerden, wethouders en raadslieden
"ertoe. Dat weet U nu. Ik vraag me alleen af of dit geen aan-

"leiding moet zijn voor hen die nu al zolang de kat uit de boom kijken, om de knoop door te hakken en het humanisme te versterken door hun lidmaatschap van het Humanistisch Verbond. Want duidelijker dan ooit is weer gebleken dat het niet alleen om argumenten gaat, maar evenzeer om invloed. Daarvoor hebben we ook U nodig."

Ook het orgaan van het Humanistisch Verbond "Mens en Wereld" van 15 maart 1958 reageerde met een artikeltje onder het opschrift: "Gesol met de Grondwet". Hierin stond o.m. :

" En, in dit licht gezien, wordt dit een allerbedenkelijkste zaak. Een zaak van aperte discriminatie naar levensovertuiging, een zaak die volstrekt in strijd is met letter en geest van de Nederlandse grondwet, die immers iedere Nederlander, ongeacht zijn levensovertuiging of politieke gezindheid benoembaar acht, in elke overheidsfunctie.

" Als het goed was geweest - maar het is nergens in ons land meer goed in die zin - had men niet eens mogen weten welke levensovertuiging de kandidaten hadden. Er moest alleen en uitsluitend op geschiktheid en bekwaamheid gelet worden. En dit vragen, bij sollicitaties, naar de levensovertuiging en de politieke gezindheid is een der zaken, waardoor de rechtsstaat, de democratie wordt ondermijnd. Niet meer en niet minder. Ons land wordt verknoeid door de verzuiling, wordt opgesplitst en in verdeeldheid gehouden en het ergste van alles: men legt zich er bij neer, men vindt het niet erg, men weet niet beter of het hoort zo. Aan onze prachtige, objectieve, uitgebalanceerde grondwet wordt geknabbeld en gebroken. De heren van de Almelose raad, die de kandidaat die hun gemeentebestuur het meest geschikt achtte niet hebben willen nemen, omdat hij humanist was hebben er weer een flink stuk afgeknabbeld in hun bekrompenheid.

" Zij dienen te weten dat wij humanisten het p r e c i e s e v e n e r g zouden vinden, wanneer nummer één, een gereformeerde, niet benoemd zou worden omdat hij gereformeerd is en wel nummer twee, omdat hij humanist is.

" Het is een afschuwelijk geval en ons politiek leven raakt steeds dieper in 't moeras.

" Zó het Christelijk geloof verdedigen strijdt tegen alles wat het christendom moeizaam tracht te leren, al een eeuw of twintig."

-o-

Lezingen over Humanisme.

De Amersfoortse Courant van 8 maart 1958 geeft een verslag van de lezing van Dr. J.P. van Praag, Voorzitter van het Humanistisch Verbond, over Verdraagzaamheid, de laatste lezing in een cyclus over dit onderwerp, welke door de Volksuniversiteit was georganiseerd.

-o-

De Leidse Courant van 15 maart j.l. geeft een verslag van de lezing van Pastoor J.A.G. van Schalen OFM, gehouden te Leiden voor OKO. Wij nemen het verslag in zijn geheel voor U over:

" Pastoor J.A.G. van Schalen OFM heeft gisteravond in het "Leonardushuis aan de Haagweg voor een klein maar aandachtig "gehoor van OKO een boeiende uiteenzetting gegeven over het "Humanisme. De bedoeling van de avond was, zoals Pastoor Van "Schalen het zei, een tweepersoonsgesprek te voeren tussen hem "en een leek, in dit geval de heer C.G.v.d. Hengel, om een be- "ter inzicht te krijgen in het humanisme.

" Pastoor Van Schalen ging uit van de grondgedachte God is "Liefde, Deus caritas est. God heeft deze liefde meegedeeld "aan de mens en hem daardoor begenadigd. Deze liefde wordt "door de Kerk verder aan de mens doorgegeven. In dit licht be- "zien gaat het er om wat God wil, en niet wat de mens goed- "dunkt, die het soms heel mooi weet te zeggen maar vaak ver be- "zijden de Waarheid is.

" Men ergert zich wel eens aan menselijke onvolkomenheden in "de Kerk, maar men beseft niet, dat er geen volmaakte mensen "bestaan en dat menselijke tekorten niet de basis mogen vormen "voor het verwerpen van hetgeen God ons als Waarheid heeft le- "ren kennen. Christus zelf zegt: "De Kerk is een akker, waarop "tarwe en onkruid naast elkaar groeien".

" Het humanisme is een religieuze beweging, in de huidige "vorm de laatste twintig, dertig jaar opgekomen, die zonder "Godsbegrip als systeem op haar wijze menslievend en rechtvaardig "wil zijn. De heer v.d. Hengel voerde aan, dat bij het Humanistisch "Verbond mensen zijn aangesloten, die hoge idealen koesteren en "degenen proberen aan te trekken, die geen steun bij een Kerk zoe- "ken of niet door de Kerk geboeid worden. Is dit niet te aan- "vaarden, zo vroeg hij zich af.

" Pastoor Van Schalen betoogde hiertegen, dat het grote gevaar "van het humanisme de schijn van de leer is, haar aanhangers kun- "nen inderdaad hoogstaande mensen zijn. Spr. vergeleek het huma- "nisme met een man, die elke week bloemen voor zijn vrouw meebracht "en attent voor haar was, maar die haar het huishoudgeld, waar ze "van moet leven, onthield. Deze man heeft dus aanvankelijk verkeer- "de bewondering gewekt.

" Enige voorbeelden van opvattingen van het humanisme haalde "Pastoor Van Schalen aan en noemde de euthanasie, de gemakkelijke "dood, waarbij oude, gebrekkige mensen - of anderen voor hen - een "spuitje aan de dokter kunnen vragen om uit hun lijden verlost te "kunnen worden. Ook de sterilisatie, het uitschakelen van zwakke, "minderwaardige mensen, is een zaak, welke echt humanisme voor- "staat, omdat het zich ten doel stelt supermensen te kweken, een "gezond en volwaardig menselijk ras. Wie maakt uit wie zwak is, "vroeg spr. Wanneer de eerbied voor God ontbreekt bestaat er ook "geen eerbied meer voor de mens. En dit alles gebeurt dan uit "menslievendheid".

" De Heer v.d. Hengel bracht in het midden, dat humanisten per "sé geen atheïsten behoeften te zijn. Hij zag liever een edel huma- "nist dan een slappe of misdadige christen. Pastoor Van Schalen "bracht hiertegen in dat de bedoelingen van de idealisten goed kun- "nen zijn, maar dat de leer niet goed valt te praten; het systeem "blijft vals. Het humanisme is zelfs nog erger dan atheïsme. Het "gaat lang zo grof niet te werk tegen het christendom. Het gaat "niet tekeer tegen God, maar God wordt gewoonweg door het humanis- "me genegeerd en dit is veel gevaarlijker.

" Het gesprek ging voorts nog over het gevaar van eventuele
"subsidiëring van humanistische bezinningshuizen. In principe
"zullen hun ideeën niet beperkt blijven tot de onkerkelijken.
"Hoewel het humanisme zich niet op één lijn wil stellen met com-
"munisme en nat. socialisme is het zeker zo materialistisch als
"deze twee totalitaire systemen. Door het ontbreken van de eer-
"bied voor God wordt ook de mens afgebroken en gedegradeerd. Als
"een hand van het lichaam, zo is ook het humanisme afgekapt van
"het christendom en zal verdorren en afsterven, zo besloot Pastoor
"Van Schalen. Ondanks goede bedoelingen zal het mis gaan als een
"bepaalde waarheid van de gehele waarheid wordt afgehaald. Chris-
"tus was als volmaakt mens de grootste humanist, zo zal ook de
"christen naar voorbeeld van Christus verheven worden. Een uitge-
"breide discussie vormde het besluit van deze hoogst interessante
"avond. De beide sprekers werd ieder uit dank namens OKO een kist-
"je sigaren aangeboden."

-0-

In ons vorig nummer gaven wij een verslag van de lezing van Prof. Tellegen van de Technische Hogeschool van Eindhoven, voor "Geloof en Wetenschap" te Haarlem over het Humanisme. Wij nemen hieronder voor U over het verslagje dat van de zijde van het Humanistisch Verbond te Haarlem werd gegeven van deze lezing in het blad "Humanistisch Contact" van maart 1958.

"Geloof en Wetenschap.

" Deze vereniging van Rooms-Katholieken hield op 14 februari in
"de Stadsschouwburg een druk bezochte vergadering, waar Prof. Dr.
"Ir. F.Ph.A. Tellegen, hoogleraar aan de Technische Hogeschool te
"Eindhoven sprak over "Verdraagzaamheid en God-ontkennend Humanis-
"me".

" In de verwachting, dat hier meningen over het Humanistisch
"Verbond zouden worden uitgesproken, die onzerzijds zouden moeten
"worden rechtgezet, vroeg onze voorzitter deze vergadering te
"mogen bijwonen. Zeer tot zijn verbazing evenwel gaf de spreker
"blijk van zoveel kennis van waardering voor het Humanistisch Ver-
"bond, dat hier geen correctie nodig was. Overigens was met de
"term "God-ontkennend humanisme" zeer beslist niet het Humanistisch
"Verbond bedoeld, maar de groep mensen, die elke godsgedachte
"uit hun denken hebben geweerd en niettemin in hun meningen en hun
"daden blijk geven van waardevolle menselijke gevoelens.

" En verdraagzaamheid t.o.v. andersdenkenden is - aldus spreker -
"een vanzelfsprekendheid; zij wordt ons opgelegd door de christelijke
"liefde, waarvan wij vooral ook tegenover ongelovigen in onze levens-
"praktijk hebben te getuigen.

" Bij de gedachtenwisseling meende onze voorzitter goed te doen
"zijn waardering te moeten uitspreken voor het ruime standpunt dat
"Prof. Tellegen blijkbaar inneemt en voor zijn grote verdraagzaamheid.

"(Red.): Wij zouden willen zeggen dat het jammer is dat uit deze
"schone theorie nog lang niet altijd en overal deze consequenties
"gelden voor de praktijken der R.K.wereld. Een kolommenlange bloem-
"lezing van ervaringen en berichten zouden wij in dat opzicht kunnen
"neerschrijven. Wanneer we denken aan de verzuiling, aan de uitingen
"over het Humanistisch Verbond en nevenorganisaties in Rooms-Katho-
"lieke plaatsen en bladen, aan de behandeling van subsidies voor

"Humanitas en Humanistisch Thuisfront en aan het onthouden van vergaderruimte voor andersdenkenden, dan moet dit ons van 't hart en dan moet de praktijk ook Prof. Tellegen wel vaak een doorn in 't oog zijn."

-0-

Forumgesprekken e.d.

Het Dagblad De Stem te Breda geeft in zijn editie van 22 februari j.l. een verslag en een bespreking van een conferentie op "De Pietersberg" te Oosterbeek. Het zegt o.m.:

"De Pietersberg" te Oosterbeek bood op 7 en 8 februari een wonderlijke aanblik. Daar waren 170 mensen bijeen van allerlei godsdienstige en levensbeschouwelijke overtuigingen om samen te discussiëren over het thema "God". In grove lijnen waren ze te verdelen in drie groepen: katholieken, protestanten en humanisten.

Het is niet mogelijk in enkele woorden de inleiding van Dr. J.P. van Praag, voorzitter van het Humanistisch Verbond, weer te geven. Van Praag wilde vooral niet beweren dat de mens alle geheimen zou kunnen ontsluiten en alle problemen oplossen. Integendeel, juist de vooruitgang van de wetenschappen heeft telkens nieuwe raadsels gebracht.

De "grote X" was volgens hem thans evenzeer aanwezig als vóór de tijd van de techniek. Alleen aanvaardt de humanist die X zoals hij die aantreft, nl. als raadsel. Hij doet geen beroep op een God ter verklaring. Ook stelt hij de mens minder centraal als wel eens gedacht wordt, hij ervaart juist nu meer dan ooit de nietigheid en kwetsbaarheid van de mens in de grote kosmos. De humanist tracht niettemin het leven "met moed de moeite waard te maken".

"De scheidslijn."

Wat de conferentie te Oosterbeek weer eens allerduidelijkst aan het licht heeft gebracht, is de onoverbrugbare afgrond tussen gelovige en ongelovige mensen. Daardoor werden de gesprekken ook merkbaar beïnvloed.

Om één voorbeeld te noemen: toen de gereformeerde hoogleraar Brillenburg Würth opmerkte, dat hij het helemaal niet erg vond dat die oude "nood - God" verdween, omdat die voorstelling van God meer op een afgod lijkt dan op een ware God, werd onmiddellijk van humanistische zijde geantwoord, dat men niet kon inzien dat dit een verbetering was. Misschien wel als... je eerst Gods bestaan kon aanvaarden. Het moet voor elke gelovige, katholiek of protestant, een pijnlijke ervaring geweest zijn te constateren hoe oprecht en overtuigd men aan de andere zijde ongelovig is.

Toch heeft de Pietersberg - conferentie ook haar positieve zijde. Dat zoveel vooraanstaande Nederlanders met alle geduld en verdraagzaamheid naar elkaar kunnen luisteren zonder overigens iets van hun eigen overtuiging prijs te geven, is op zich al een hele winst. Tot voor kort kon dat toch nog niet."

Op initiatief van "Kerk en Wereld" vond op 15 en 16 februari een week-end plaats op "De Horst" te Driebergen, met als onderwerp: "Op zoek naar de mens". Daar waren Protestantse en Humanistische jongeren bijeen, om te luisteren naar Dr. J.M. van Veen, de directeur van "Kerk en Wereld" en Dr. D. H. Prins, Hoofdbestuurslid van het Humanistisch Verbond. Het Vaderland van 22 februari 1958 gaf een uitvoerig verslag, dat besloten werd met de volgende beschouwing:

" Hebben de deelnemers de mens gevonden? Op deze vraag is in "zijn algemeenheid geen antwoord te geven. Er is echter door een "percentage jongeren gezocht omdat het beslist een antwoord wil "hebben, omdat het weten wil: wie ben ik en van wie ben ik? Er is "door een percentage niet gezocht, er waren Protestanten die zich "beter vonden dan de Humanisten, er waren Humanisten die de Protes- "tanten eigenlijk maar zielig oordeelden omdat zij zich iets toere- "kenden wat zij niet mogen en kunnen doen, er was een percentage - "misschien wel het grootste - dat zich echter open wilde stellen "voor de mening van anderen en zich ook geven wilde zoals het is, "ten voordele van zichzelf maar óók van die anderen. En al komt "men niet direct uit al die moeilijke problemen en die zo zwaar ge- "laden woorden als zonde, zelfverloochening, zelfverwerkelijking, "geweten, God, goed en kwaad, zij zijn als zaad uitgestrooid zodat "men vruchten mag verwachten. Zo beschouwd is deze conferentie wel "geslaagd. Ze werd goed geleid door de heren A.J. Nijk van "Kerk en Wereld" en M.L. Ehrbecker van het Humanistisch Verbond."

In "Mens en Wereld", het orgaan van het Humanistisch Verbond, van 15 maart gaf Dr. Prins eveneens een verslag. Hij deelde daarin mee, dat op de conferentie de wens te kennen werd gegeven, van beide zijden, om op de ingeslagen weg voort te gaan. Er zijn al plannen beraamd om van dit woord tot de daad te komen, aldus Dr. Prins.

-o-

De Nederlandse Protestantse Bond te Laren-N.H. organiseerde een discussie-avond tussen Ds. Jacobs en Dr. Prins. Het dagblad "De Bel" van 7 maart geeft een uitvoerig verslag van deze avond en meldt dat na de inleidingen ook de toehoorders tot een levendige discussie kwamen, welke noodgedwongen moest worden afgebroken omdat de sprekers weg moesten.

-o-

Subsidiekwesties.

Op de Statendag, welke de K.V.P. onlangs te Utrecht heeft georganiseerd, is ook nog even de kwestie van subsidie aan gebouwen, bestemd voor bezinningsbijeenkomsten van het Humanistisch Verbond ter sprake gekomen. Wij nemen over hetgeen "De Nieuwe Rotterdamse Courant" van 17 maart j.l. in zijn verslag van de Statendag daarover zegt:

" Tijdens de discussie met het uit leden van Gedeputeerde Staten "bestaande forum werd nog gevraagd naar het standpunt van de K.V.P. "met betrekking tot de subsidie van wijkgebouwen van het Humanistisch "Verbond. Mr. Dr. A.J.J.M. Mes gaf in antwoord op die vraag te ver- "staan, dat een dergelijke subsidie hem gerechtvaardigd voorkwam in- "dien bleek, dat er voldoende belangstelling voor het gebouw bestond. "De heer Van der Donk onderstreepte vooral de financiële mogelijkheden "voor provincie of gemeente zulk een subsidie te verlenen en vestigde

"er daarnaast de aandacht op, dat ook in geval van toekenning van
"de subsidie dit nooit mocht worden uitgelegd als een op één lijn
"stellen van het Humanistisch Verbond met de kerkgenootschappen.

De voorzitter van het Humanistisch Verbond, Dr. J.P. van Praag, zond
een ingezonden stuk aan "De Linie", dat geplaatst werd in de editie van 8
maart. Wij nemen het ingezonden stuk met het onderschrift van de redactie
van De Linie, hier in zijn geheel over:

"Kerken en bezinningshuizen.

" In "De Linie" van 25 januari j.l. staat een stukje over dit
"onderwerp, dat enig commentaar vergt. Daar wordt nl. gesteld;
"dat "een kerk voor een christenmens wezenlijk niet een vergader-
"lokaal is". Dit nu, lijkt mij zo vanzelfsprekend, dat daarover
"geen discussie behoeft te worden gevoerd. Maar de kwestie is,
"dat bezinningsruimten ook voor de humanistisch georiënteerde
"groepen geen vergaderlokalen zijn. In het spraakgebruik van die
"groepen is een bezinningsbijeenkomst noch een vergadering, noch
"een ontwikkelings- of voorlichtingsbijeenkomst, noch een discus-
"sie-avond. Onder bezinningsbijeenkomst wordt immers verstaan een
"gezamenlijke beleving en doordenking van de grondmotieven die in
"de levensovertuiging besloten liggen, teneinde daaruit begrip en
"bezieling te putten. Vaak worden dergelijke bijeenkomsten door
"poëzie of muziek "omlijst". Door dit alles worden het nog geen
"godsdienstige bijeenkomsten, dat staat vast, maar uit een oogpunt
"van gelijke rechtsbedeling door de overheid (bv. bij de subsidie-
"politiek) kunnen ze daar toch wel het beste mee vergeleken wor-
"den.

" Het komt mij dan ook voor dat Uw stukje hierover de kern van de
"kwestie niet raakt. Minder bv. dan "De Volkskrant", die naar aan-
"leiding van hetzelfde debat in de Rotterdamse raad veel meer be-
"grip toonde voor de opvattingen die in dit opzicht in brede krin-
"gen van ons volk - ook in de katholieke en protestantse wereld -
"leven. U schrijft wel dat de eis van rechtsgelijkheid niet vergt
"een garage ter beschikking te stellen ook aan hen die geen auto
"hebben, maar de humanistisch georiënteerde groepen (waaronder ook
"Anthroposofen, Theosofen, Vrije Gemeenten, e.d.) maken inderdaad
"wel gebruik van zulk een vervoermiddel, al is dit in Uw ogen mis-
"schien een Volkswagentje en geen Rolls Royce.

Utrecht - J.P. van Praag
(Alg.Voorz.Hum. Verbond).

" De humanistische bezinningsbijeenkomsten in welke eventueel
"hoogstaande vorm dan ook, zijn - zoals Uzelf terecht zegt - nog
"geen g o d s d i e n s t i g e bijeenkomsten. Het is op grond
"van dit feit, dat men eventuele subsidie-aanvragen voor het bou-
"wen van daarvoor bestemde lokalen dus niet kan doen op titel
"van "het bouwen van een kerk", Een bezinningsbijeenkomst blijft nu
"eenmaal wezenlijk verschillen van een godgewijde plechtigheid, zo-
"als die in kerken pleegt te geschieden. Willen de humanisten dus
"subsidie voor een bezinningslokaal, dan zal dat moeten gebeuren
"op een andere titel. Daartegen kan van onze kant geen enkel be-
"zwaar bestaan, omdat wij - evenals de humanisten zelf - de nood-
"zaak van bezinningsbijeenkomsten wel degelijk inzien, en voor der-
"gelijke vergaderingen slechts respect kunnen hebben."